

SAKSFRAMLEGG

Til:
Fakultetsstyret for Det helsevitenskapelige fakultet

Møtedato:
23.09.2016

Sak:

Evaluering av Helsefaks egenfinansierte forskerskoler - videreføring eller nedleggelse

Innstilling til vedtak:

- 1) Helsefak beslutter å avvikle de fire egenfinansierte forskerskolene.
- 2) Fakultetsstyret ønsker forslag til økonomiske rammer for ph.d.-emner som en del av budsjettsaken.

Begrunnelse:

Etter evaluering av de lokale forskerskolene ved Helsefak bes fakultetsstyret om å (I) om å ta stilling til spørsmålet om hvorvidt Helsefak bør videreføre egenfinansierte forskerskoler, og (II) dersom man velger å ikke videreføre forskerskolene, er det noen aktiviteter under forskerskolene som bør videreføres?

Saken ble behandlet i Programstyret for forskerutdanningen den 24. August der følgende vedtak ble fattet:

Programstyret for forskerutdanning innstiller på en avvikling av de lokale forskerskolene ved fakultetet. Fakultetet og de involverte instituttene vil ha en dialog om finansiering av de av forskerskolenes aktiviteter som ønskes videreført, herunder emner.

Programstyret ønsker å jobbe videre med de generelle forslagene til tiltak fra evalueringsrapporten.

I 2012 ble det formelt opprettet fire forskerskoler ved Helsefak med virkeperiode 2012-2016 med mulighet for videreføring avhengig av evalueringsresultat. Følgende forskerskoler ble opprettet: Forskerskolen Psykisk helse, Forskerskolen Travers, Forskerskolen Infection, Inflammation and Immunity og Forskerskolen MCCR. Det ble bevilget 2,4 mill kroner årlig til drift av forskerskolene.

Målet var å gi et flertall av ph.d.-studentene et enda bedre læringsmiljø, bidra til en signifikant økning i antall ph.d.-studenter med ekstern finansiering, samt sørge for gjennomstrømming i

henhold til normert progresjon. Spesifikt ble det fastsatt følgende endepunktsmål og suksesskriterier:

- Kontrollert for undervisningsplikt, sykdom og lovfestede permisjoner skal i gjennomsnitt 90 % av ph.d.-studentene levere avhandling innen normert tid
- 75 % av alle ph.d.-studenter ved Helsefak skal tilhøre en av fakultetets forskerskoler
- Forskerskolene skal bidra til en betydelig økning av det totale antallet ph.d.-studenter ved fakultetet
- 90 % skal angi høy eller meget høy tilfredshet på mål som etterspørres i framdriftsrapportene (og som er knyttet til veiledning, undervisning og andre pedagogiske virkemidler).

Evaluering av lokale forskerskoler ved Helsefak:

Det ble besluttet at det skulle gjennomføres en ekstern evaluering av forskerskolene som grunnlag for sak til fakultetsstyret om eventuell videreføring, med eventuelle endringer, eller nedlegging av forskerskolene etter virkeperioden. I januar 2016 ble det inngått en avtale med Result (Ressurssenter for undervisning, læring og teknologi) for evaluering av lokale forskerskoler ved Helsefak. Den ferdige rapporten ble oversendt fakultetet 3. juni 2016.

Rapporten ble presentert på programstyremøte den 15. juni.

Resultatet av evalueringen viser følgende:

Gjennomstrømning:

For få kandidater har gjennomført sin doktorgrad i forskerskolene for å kunne måle faktisk gjennomstrømning. I spørreundersøkelsen svarer imidlertid ph.d.-studentene at forskerskolene ikke har bidratt til økt studieprogresjon. Ph.d.-studentene fremhever selv andre faktorer som har betydning for framgang i ph.d.-arbeidet,- som for eksempel forskningsgruppen, medstudenter og andre forskere. Veileder nevnes som spesielt viktig.

Rekruttering:

Man er langt unna målet om at 75 % av alle studenter skal tilhøre en av fakultetets forskerskoler, selv når studenter under den nasjonale forskerskolen EPINOR inkluderes. Rekruttering og deltagelse innenfor forskerskolene har vært varierende. Hovedinntrykket er at forskerskolene har rekruttert på minimumsnivå som antas å være nødvendig for å kunne utvikle forskerskolene som miljø. Man har også i stor grad vært avhengig av ekstern deltagelse på seminarer.

Forskerskolene kan heller ikke sies å være en pådriver i rekruttering eller finansiering av ph.d.-stillinger, noe som støttes av uttalelser fra forskerskolen og instituttledelsen i rapporten.

Studenttilfredshet, læringsmiljø og læringsutbytte:

Ph.d.-studentene er samlet sett middels eller under middels fornøyd med forskerskolene, og evalueringen viser at studentene har problemer med å skille mellom forskerskolen og det normale ph.d.-programmet.

Forskerskolene har ikke lyktes med på skape et læringsmiljø som studentene identifiserer seg med eller aktivt bruker. Nesten 80 % av studentene svarer at andre grupper er mer viktig som sosialt læringsmiljø enn forskerskolen. 60 % vurderer eksternt nettverk (eksempelvis forskningsgrupper) som viktigere enn forskerskolen.

Evalueringsgruppens oppfatning er at forskningsgruppene og veiledere har vært lite involvert i forskerskolene, og identifiserer seg i liten grad med disse.

Evalueringen viser at studentene iletter forskerferdigheter forholdsvis stor betydning. Forskerskolen III synes å ha lyktes best med å skape et internt læringsmiljø for studentene, og rapporten framhever den obligatoriske seminarrekken som en av grunnene til dette.

Forskerskolene beskrives som «forsterkede» ph.d.-emner. Det er få tiltak utenom emnene, og de man har etablert er forholdsvis enkle og tradisjonelle. Tiltak skiller seg heller ikke særlig fra andre man finner under «vanlige» ph.d.-emner. Hovedfokus og hovedinnsats i forskerskolene har vært knyttet til planlegging og gjennomføring av ph.d.-emnene. Emnene i seg selv har også hatt en stor merverdi for institutt og fakultet ved å bidra til faglig utvikling og nettverksbygging, samt profilering av fakultetet nasjonalt/internasjonalt. Forskerskolen MCCR trekkes spesielt fram i denne sammenhengen, samtidig som MCCR sine emner har eksistert i lang tid før opprettelsen av forskerskolen.

Rapporten konkluderer med at *«[d]et er vanskelig å se positive effekter av forskerskolen som virkemiddel til å øke kvalitet, integrasjon og gjennomstrømming»*. Ambisjonen til fakultetet og forskerskolene har vært for høye i forhold til tid og ressurser, og sterkere forankret blant institutt- og fakultetsledelsen enn i forskningsgrupper og hos veiledere.

Anbefaling og innspill til videre arbeid:

Evalueringsgruppen fremmer flere alternative forslag.

Forskerskolen Travers foreslås nedlagt, og emner under forskerskolen videreføres som vanlige ph.d.-emner. Forskerskolen Psykisk helse ønsker å etablere en ny skole med nye kurs,- noe evalueringsgruppa ikke har tatt stilling til.

Forskerskolene MCCR og III kan videreføres etter en revisjon, hvor det fokuseres på utvikling av læringsmiljø og forskerferdigheter, samt større involvering av forskningsgrupper og veiledere. Ved en eventuell videreføring av forskerskolekonseptet bør det også angis klarere og strengere kriterier for å oppnå forskerskolestatus.

Som et alternativ til videreføring av forskerskoler kan flaggskipstatusen knyttes, med påfølgende støtte, til ph.d.-emner med særlig høy kvalitet, mens forskerskoler som konsept avvikles.

Det foreslås også en *videreutvikling* av forskerskolekonseptet, og rapporten fremhever fem alternative forskerskolemodeller:

- Skolemodellen som består av enkeltkurs som tematiserer forskningsferdigheter. Skolen ligger under forskningsseksjonen, med en egen faglig leder.
- Forskningsgruppemodellen hvor forskningsgruppene har et kollektivt ansvar for ph.d.-studentenes utvikling og behov. En ph.d.-koordinator oppnevnes som følger opp forskningsgrupper og ph.d.-studentene.
- Nasjonale forskerskoler
- Differensiert ph.d.-modell med delt fokus på faglige problemstillinger og forskningsferdigheter (inspirert av forskerskolen III).
- Totalmodellen hvor forskerskolen har det totale ansvaret for opplæringen og frihet til å utforme denne etter tema og behov.

Evalueringsgruppen anbefaler også at man ser på generelle tiltak, uavhengig av forskerskolen, for å styrke gjennomstrømmingen:

- Vurdere kriterier for rekruttering av ph.d.-studenter
- Arbeidsvilkårene til ph.d.-studentene (pliktarbeid)
- Styrking av veilederkompetansen
- Forskningsgruppene og deres rolle i studentenes avhandlingsarbeid. - Evalueringsgruppen mener også at det ikke er usannsynlig at en styrking av forskningsgruppene kan ha en større positiv effekt for ph.d.-studentene enn dagens forskerskoler.

I – Videreføring eller avvikling av egenfinansierte forskerskoler ved Helsefak

Forskerskolene og instituttene ble bedt om å komme med konkrete tilbakemeldinger på rapporten, om forskerskolene bør videreføres eller ikke, samt hvilke aktiviteter som eventuelt bør gjennomføres. Man ba også om anbefaling på hvilke(n) alternativ forskerskolemodell (eller kombinasjoner av disse) man mente ville være mest egnet i den videre utviklingen av forskerskolekonseptet.

Bortsett fra IMB og IKM (som begge er vert for de lokale forskerskolene), var det kun RKBU Nord og IFA som svarte. Tilbakemeldingen fra RKBU var at forskerskolene ikke bør videreføres i sin nåværende form, men at enkelte aktiviteter som finnes under forskerskolene i dag alternativt kan videreføres. IFA ønsker at forskerskoleemnene videreføres, men virker ikke å ha et entydig standpunkt i forhold til videreføring av forskerskolene.

IMB ønsker en videreføring av forskerskolen III, en revidering av forskerskolen MCCR, eller eventuelt en fortsatt bevilgning av kurs og aktiviteter under MCCR dersom forskerskolen besluttet nedlagt. IKM støtter rapportens konklusjon om en nedleggelse forskerskolen Travers. Instituttet er også åpen for en dialog om videreføring av forskerskolen Psykisk helse med ny emneportefølje.

Fra forskerskolene selv er det mottatt innspill fra forskerskolen Psykisk helse, forskerskolen III og forskerskolen MCCR. De to sistnevnte ønsker videreføring av forskerskolen med enkelte revideringer, og MCCR ber samtidig om flere ressurser for enkelte av sine aktiviteter. Begge disse forskerskolene ønsker også videreføring av sine flaggskipkurs dersom forskerskoler besluttet å nedlegges, og ber samtidig om at finansieringen holdes på samme nivå, og i noen tilfeller økes. Forskerskolen Psykisk helse avvikler sine kurs under forskerskolen, og ønsker nå å etablere nye flaggskipkurs. Det er ikke mottatt tilbakemelding fra forskerskolen Travers. Ut fra rapporten har forskerskoleledelsen allerede formidlet at det ønskes en avvikling av Travers.

Høringsuttalelsene fra forskerskolene og instituttene er i sin helhet vedlagt saken (se vedlegg).

Dekanens vurderinger:

Rapporten viser ganske klart at en del av målene var for ambisiøse og til dels urealistiske, og at forskerskolene ikke oppfyller disse målene. Det kan være at rapporten til en viss grad underkommuniserer at enkelte av forskerskolene har lyktes relativt bra på enkelte områder, eksempelvis under forskningsgruppenes involvering i forskerskolene. Likevel står hovedkonklusjonen ganske så støtt, i følge studentene har ikke forskerskolene bidradd til økt progresjon i doktorgradsarbeidet, samtidig som forskerskolene ikke ble en satsning for flertallet av ph.d.-studentene, men kun for ca. 1/4 av studentmassen. Spørsmålet om videreføring av Helsefaks egenfinansierte forskerskoler er egentlig todelt:

1. Er forskerskoler et egnet tiltak for å øke gjennomstrømningen i ph.d.-programmet?
2. Har Helsefak økonomiske muskler og studentrekruttering til å lage forskerskoler som et reelt tilbud til 75 % av studentmassen?

Rapporten gir en fin oppsummering av de forskerskoleevalueringene som har vært gjennomført i Norge, og resultatene er ganske entydig på at forskerskoler ikke medfører kortere gjennomføringstid. Forskerskoler er dermed ikke et egnet tiltak for å øke gjennomstrømningen i ph.d.-utdanningen, og en eventuell videre satsning på forskerskoler ved Helsefak må derfor ha en annen målsetning. Videre vil en forskerskolesatsning måtte økes vesentlig, kanskje firedobles (eller mer) for å kunne bli et tilbud for 75 % av studentene. En slik satsning vil bli meget kostbar (muligens 8-10 millioner kroner årlig) og mest sannsynlig bestå av relativt mange forskerskoler med til dels meget få ph.d.-studenter. Administrasjonen anser ikke dette som en farbar vei for Helsefak.

Hovedinntrykket fra instituttenes- og forskerskolenes tilbakemeldinger er at man primært ønsker å sikre ressurser og finansiering til videre drift av forskerskoleemnene. Dette inntrykket ble også bekreftet under behandlingen av saken i Programstyret for forskerutdanningen, da nedleggelse av forskerskolene ble enstemmig vedtatt. Da både forskerskoleevalueringen og de ordinære emneevalueringene viser at disse emnene holder høy kvalitet støtter administrasjonen at forskerskoleemnene videreføres som regulære ph.d.-emner.

II – Videre finansiering av forskerskoleemner

Under virkeperioden ble det satt av totalt kr 2 400 000,- årlig for finansiering av forskerskolenes aktiviteter. Hver forskerskole hadde muligheten til å søke inntil kr 600 000,- årlig. På grunn av varierende aktivitet mellom forskerskolene, har det blitt åpnet for en viss omfordeling mellom disse.

Forskerskoleemnene har blitt drevet med helt andre økonomiske rammer enn ordinære ph.d.-emner og ved videreføring må nye økonomiske rammer samt fakultetsnivåets finansieringsansvar avklares. Vertsinstituttene har meldt inn følgende aktiviteter som ønskes videreført med angitt budsjetttramme:

Institutt	Forskerskole	Emner	Budsjett
IKM	Psykisk helse	HEL-8029 Visual Methods in Health Sciences	85 273
		HEL-8018 Introduction to Randomised Control Trials (RCT), HEL-8020 Analyse av registerdata i forskning, HEL-8023 Genomics in Clinical and Biomedical Research	102 945
IKM	Travers	BIO-8302 -Molecular and Clinical Aspects of Cancer - Block I og BIO-8302 Molecular and Clinical Aspects of Cancer - Block II	733 000
IMB	MCCR	MBI-8001 Molecular and Clinical Aspects of Infection, Inflammation and Immunity, og MBI-8002 Research Seminar Series in Infection, Inflammation and Immunity	500 000
IMB	III		
Totalt budsjettbehov			1 421 218

Dersom instituttene får gjennomslag for sine budsjettkrav vil total innsparing ihht opprinnelig ramme (2,4 millioner kroner) for tildeling være på kr 978 782,- som kan omfordeles videre. Ut fra

budsjett og evalueringen er det tydelig at emnene har utgjort nesten all aktiviteten i forskerskolene. Besparingen ved å utvikle forskerskolene alene kan derfor bli noe begrenset.

I budsjettkravene fra instituttene er det noen punkter som kan vurderes nærmere:

- Administrative kostnader utgjør totalt kr 270 000,- i budsjettene fra IMB. Det er noe betenkelig at interne strategiske midler skal finansiere allerede eksisterende interne stillinger. Administrative kostnader har tidligere vært dekket under forskerskolene for å støtte ekstra administrativ arbeidsbelastning til administrering av forskerskolen. Instituttet mener på sin side at dersom administrative kostnader ikke dekkes har de ikke mulighet til å videreføre emner uten å kutte i administrative stillinger.
- Det er i ett tilfelle inkludert ny aktivitet i et av emnene (MBI-8002). Dette betyr en økt kostnad i emnet på kr 100 000,-.
- Under MCCR er det budsjettert inn en 2-er stilling som finansieres i sin helhet av emnene. Det kan stilles spørsmål til om hvorvidt ressursbehovet under disse emnene tilsvarer den hele stillingen, eller om noe av stillingen inngår i andre aktiviteter under instituttet. De andre forskerskolene har for øvrig budsjettert med antall timer.
- MCCR har under forskerskolen tidligere dekket reisekostnader til eksterne deltagere på sine emner. Dette er nå også videreført i deres budsjetter for emnene.
- Kursporteføljen under Travers er noe uklar i forhold til finansieringsforholdet mellom IKM og UNN. I noen tilfeller har UNN dekket mer enn forventet ihht innlevert budsjett. Instituttet har også nevnt i dialogmøter at medfinansieringen varierer noe med hvilke avtaler som gjøres med UNN. Det er dermed noe usikkert om levert budsjett gir et realistisk bilde av faktisk behov.

Dersom fakultetet skal finansiere forskerskoleemnene videre, finnes det allerede en modell for finansiering av ph.d.-emner ved Helsefak gjennom fordeling av incentivmidler. Modellen er slik at 15 % av resultatmidlene for produserte doktorgrader fordeles til Faglig felles, hvor en stilling i ph.d.-teamet/Seksjon for forskningstjenester dekkes inn og resten fordeles til ph.d.-emner. Summen varierer noe fra år til år ut fra antall produserte doktorgrader per år. I 2016 ble kr 2 126 214,- fordelt til ph.d.-emner. 70 % fordeles basert på antall studiepoeng enheten har gitt på 8000-nivå, mens 30 % holdes av i en egen pott for ekstra kostbare emner. Emner med høyt deltagerantall, kostbar infrastruktur, eller med nasjonal/internasjonalt målgruppe har mulighet til ekstra tildeling under pott for ekstra kostbare emner.

Dersom forskerskoleemnene skal finansieres av incentivmidlene alene, betyr dette et ekstra kostnadselement på kr 1 421 218,- som skal inngå i fordelingen.

Dekanens vurderinger:

Da forskerskoleemnene allerede er annonsert i studiekatalogen for studieåret 2016/2017 er fakultetet forpliktet til å gjennomføre emnene. Spørsmålet er hvordan og hvilke av disse som skal finansieres av fakultetet.

Det økonomiske ansvaret for å drive ph.d.-utdanningen ligger i all hovedsak på instituttene. Incentivmodellen for ph.d.-emner ble utviklet for å stimulere til å utvikle emneporteføljen i ph.d.-programmet og midlene som fordeles er ikke ment å dekke alle kostnadene for ph.d.-emnene.

Arnfinn Sundsfjord

dekan

—
arnfinn.sundsfjord@uit.no

77 64 47 64

Kjetil Kvalsvik

avdelingsdirektør

—
kjetil.kvalsvik@uit.no

77 64 42 71

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandlere: Ståle Liljedal, Seksjon for forskningstjenester og Laila Berg Nilsen, Seksjon for forskningstjenester

Vedlegg

- 1 Et puff i riktig retning - Evaluering av fire lokale forskerskoler ved Det helsevitenskapelige fakultet, UiT Norges arktiske universitet
- 2 Innspill fra RKB Nord på rapport - Et puff i riktig retning. Evaluering av fire lokale forskerskoler ved Det helsevitenskapelige fakultet, UiT
- 3 IFA Høringssvar Et puff i riktig retning 2016
- 4 Innspill fra IMB på rapporten - Et puff i riktig retning - Evaluering av fire lokale forskerskoler ved Det helsevitenskapelige fakultet, UiT
- 5 Innspill fra IKM og forskerskolen psykisk helse til rapporten Et puff i riktig retning
- 6 Opprinnelig søknad om opprettelse av forskerskolen Psykisk helse
- 7 Innspill til forskerskole rapport fra forskerskolen Infection, Inflammation and Immunity
- 8 Innspill forskerskolerapport fra forskerskolen MCCR
- 9 SAK PF 20-16 Lokale forskerskoler ved Helsefak